Zonder de dorpsdokter geen leefbaar landelijk gebied: behoud de apotheekhoudende huisarts!

Meer dan 1 miljoen Nederlanders zijn voor hun huisartsenzorg afhankelijk van één van de 320 apotheekhoudende huisartspraktijken[1] in ons land. In één op de drie gemeenten, vooral in de landelijke gebieden door het hele land, zijn apotheekhoudende huisartsen gevestigd. Zij verlenen niet alleen huisartsenzorg, maar staan ook voor veilig, verantwoord gebruik van geneesmiddelen op het platteland.

Maar de apotheekhoudende huisarts staat onder druk. Veel huisartsen gaan de komende jaren met pensioen. Het is nu al heel moeilijk om opvolgers te vinden die in de meer dunbevolkte delen van ons land een praktijk willen overnemen. Apotheekhoudende huisartsen hebben daarnaast te maken met een wirwar aan farmaceutische afspraken met alle afzonderlijke zorgverzekeraars die voor de medewerkers van deze praktijken gepaard gaan met een forse toename van bureaucratische rompslomp.

Veel apotheekhoudende praktijken zijn te klein om alleen met het inkomen uit de huisartsfunctie het hoofd boven water te houden. Als de apotheek verdwijnt, dreigt de hele huisartspraktijk te verdwijnen. Door het wegvallen van de apotheekfunctie wordt dit ook voor opvolgers minder aantrekkelijk. Ook verkennen zorgverzekeraars de mogelijkheden om distributie van medicijnen onder te brengen bij landelijke apotheekketens en grote logistieke bedrijven om kosten te besparen met mogelijk nadelige gevolgen voor de bedrijfsvoering van apotheekhoudende huisartsenpraktijken.

Het verdwijnen van apotheekhoudende huisartspraktijken heeft een kettingreactie als gevolg waarbij ook aanverwante functies uit het dorp verdwijnen. Bijvoorbeeld omdat een fysiotherapeut dicht bij een huisartspraktijk wil zitten. Ook zijn er voorbeelden van dorpshuizen die in financiële problemen dreigen te komen omdat de apotheekhoudende huisartspraktijk die er ruimte huurt op omvallen staat.

Waarom zijn apotheekhoudende huisartsen onmisbaar?
Voor veel inwoners van het platteland is de apotheekhoudende huisarts de dichtstbijzijnde zorgprofessional. Vooral voor oudere en minder mobiele mensen is de combinatie van een huisarts waar je direct ook je medicatie kunt verkrijgen en de deskundige zorg hieromheen een mooi voorbeeld van goede zorg op de juiste plek. Kleinschalige en geïntegreerde basiszorg dichtbij is juist een oplossing voor de vergrijzingsdruk op ons zorgstelsel.

Leefbaarheid van het platteland verder onder druk
Door het gevoerde ontmoedigingsbeleid ten aanzien van apotheekhoudende huisartsen dreigt een ernstige verschraling van de eerstelijnszorg in het landelijk gebied. Als de huisartspraktijk niet meer rendabel is en aanverwante (para)medische voorzieningen wegvallen, komt goede zorg ver weg te liggen voor meer dan een miljoen dorpsbewoners.

[1] Bron: CIBG/Farmatec maart 2021

Bettina Bock, ruraal socioloog en bijzonder hoogleraar Bevolkingsdaling en Leefbaarheid voor Noord-Nederland, waarschuwt dat deze ontwikkeling wonen op het platteland minder aantrekkelijk maakt, zowel voor ouderen als voor gezinnen met jonge kinderen.

"Het verdwijnen van de apotheekhoudende huisarts is een directe bedreiging voor de leefbaarheid en vitaliteit van het landelijk gebied. Dit staat op gespannen voet met het landelijk beleid om ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis te laten wonen en zelfredzaam te laten zijn."

Wat vragen wij?

Wij vragen aan de politiek en beleidsmakers om het platteland niet in de steek te laten en de apotheekhoudende huisarts te koesteren. Gooi niet het kind met het badwater weg!

Concreet willen wij in gesprek met:

1. De politiek om de verantwoording terug te nemen om samen met ons tot een toekomstbestendige visie ten aanzien van apotheekhoudende huisartsenzorg in de dorpen te komen, waarbij bereikbaarheid en beschikbaarheid voor de patiënt centraal staat. -*"we willen er voor onze patiënten zijn"*

2. Zorgverzekeraars Nederland om samen met ons een uniform (toekomstbestendig) inkoopbeleid van farmaceutische zorg voor apotheekhoudende huisartsen te realiseren waarbij de patiënt centraal staat. -*"minder regeldruk voor de apotheekhoudend huisarts is betere zorg voor de patiënt"*

3. De Nederlandse Zorgautoriteit om samen met ons het sterk economisch dwingende karakter van contracteren door zorgverzekeraars richting apotheekhoudend huisartsen ondergeschikt te maken aan goede patiëntenzorg -*"we willen de goede patiëntenzorg blijven leveren, zoals we dat al jaren doen"*

Wie zijn wij?

Taskforce Oost "Zorg over het Dorp" is een initiatief van vijf apotheekhoudende huisartsen uit Gelderland en Overijssel die zich inzetten voor het behoud en het toekomst bestendigen van goede eerstelijnszorg door apotheekhoudende huisartsen in dunbevolkte gebieden.

ActiZ is de brancheverenigingvan zorgorganisaties. De ruim 400 leden van ActiZ bieden met bijna 500.000 medewerkers verpleging, verzorging en thuiszorg aan ruim 115.000 mensen in verpleeghuizen en bijna 2 miljoen kwetsbare mensen thuis.

De Apotheekhoudende Afdeling van de **Landelijke Huisartsen Vereniging** zet zich in voor de belangen van de apotheekhoudende huisarts.

De **Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen** (LVKK) is een samenwerkingsverband van alle provinciale verenigingen voor kleine kernen en dorpshuizen. Zij ondersteunt via haar leden, met expertise op maat, ruim 4.000 dorps- en dorpshuisorganisaties in Nederland en vele lokale burgerinitiatieven.

Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE) is het landelijk netwerk van bewonerscollectieven in het domein welzijn, zorg en wonen. De achterban bestaat uit ongeveer 1.500 lokale initiatieven, zoals zorgcoöperaties, stadsdorpen, noaberzorgpunten en zorgzame dorpen.

KBO-PCOB en de **ANBO** komen op voor de belangen van senioren. Bijvoorbeeld als het gaat om inkomen, gezondheid en wonen.

V&VN is met 105.000 leden de grootste beroepsvereniging van Nederland. V&VN is er voor verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten.

Ook de Vereniging Praktijkhoudend Huisartsen (VPH) ondersteunt dit manifest.

Praktijkvoorbeelden

Vledderveen

Vledderveen (360 inwoners) ligt in de noordwesthoek van de gemeente Westerveld in Drenthe, tegen de grens met Friesland. Twee derde van de bewoners is ouder dan 45 jaar. Vledderveen heeft geen voorzieningen en geen openbaar vervoer. De huisartsen voor de bewoners van Vledderveen zijn gevestigd in Vledder, Frederiksoord of Noordwolde respectievelijk op ongeveer 3,6- , 5,5 en 5 km afstand van Vledderveen. Alle huisartsen, behalve in Noordwolde, zijn apotheekhoudend.

Het systeem van apotheekhoudend werkt goed. Een apotheekhoudende arts heeft grote kennis van medicijnen en meestal kunnen patiënten hun medicijnen direct na een bezoek aan de arts meenemen. Herhaalrecepten worden via de mail of telefonisch aangekondigd en kunnen op de vermelde datum worden afgehaald. Vaak wordt dit voor ouderen gedaan door familie, buren of vrijwilligers.
De dichtstbijzijnde apotheek is in Noordwolde (5 km) of Steenwijk (11 km)

Wanneer de apotheekhoudende arts zou verdwijnen, zullen patiënten, maar ook familie, buren of vrijwilligers naar Noordwolde of Steenwijk moeten voor het ophalen van medicijnen. Wanneer de medicijnen thuisgebracht worden, is het maar afwachten wanneer en op welk tijdstip. Koeriersdiensten bezoeken niet iedere dag in Vledderveen.

Horst-America

Horst-America (2.000 inwoners) is een excentrisch gelegen kern van de gemeente Horst aan de Maas. Om zorgfuncties voor het dorp te behouden realiseerden de bewoners in 2017 een gezondheidscentrum (’t LaefHoês). De belangrijkste huurder is de apotheekhoudende huisartsenpraktijk van Weeghel, met 1.667 patiënten en 1.613 inschrijvingen voor de apotheek (personeelsbestand: huisartsen 1.8 Fte, apotheek 1.6 Fte)
De bezetting van een kleine praktijk is een puzzel. Voor een volwaardige bezetting en vervangbaarheid is de bezetting exploitatie-technisch te ruim, echter noodzakelijk voor goede continuïteit. Voor de apotheek moet de praktijk jaarlijks contracten sluiten met 10 zorgverzekeraars met elk hun specifieke eisen (waaraan soms nauwelijks te voldoen is door een kleine apotheek). De contractering met de verzekeraars levert een extra administratieve inzet op van 2 uur per week. De omzet van de apotheek is ca. 50% van de gehele praktijk (bruto-winstmarge apotheek is 17%). In het laatste Patiënten onderzoek (2019) waren alle cijfers positief; klanttevredenheid en medewerkerstevredenheid.

Het signaal van de huisartsenpraktijk aan het bestuur van t LaefHoês in 2020 was dat de exploitatie van de apotheekhoudende huisartsenpraktijk sterk onder druk staat. Het is voor het bestuur zonneklaar dat wanneer de apotheek moet sluiten en vervolgens de huisartsenpraktijk, de bodem onder t LaefHoês weggeslagen wordt. ’t LaefHoês met haar medische voorzieningen (naast AHHAP ook fysio, thuiszorg, pedicure etc.) en door vrijwilligers georganiseerde maatschappelijke voorzieningen (zoals Dorpskeuken, Ruilbieb, Kloostertuin, Repair café) zal dan moeten sluiten. Niet alleen zullen de inwoners dan voor alle zorg minstens 4,5 km moeten reizen, maar het betekent ook dat de basis voor gemeenschapszorg weggeslagen wordt voor America.